

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Bouwen om te bekoren

1 maximumscore 3

drie van de volgende aspecten:

- Het portiek / tempelfront (het geheel van zuilen, architraaf en fronton) voor de deur maakt de entree heel krachtig / imponerend.
- Er staan (in plaats van pilasters) meerdere (dubbele) zuilen in de gevel waardoor die krachtig / imponerend lijkt.
- De entree/ingang is een stuk boven straatniveau geplaatst / bevindt zich hoog boven een brede trap / enkele trappen waardoor de kerk voornaam / imponerend lijkt.
- Er ligt nadruk op de verticaliteit van de gevel (meer zuilen, hogere entree, gebouw iets smaller dan Il Gesù) waardoor de Val-de-Grace imponerend lijkt.
- Er zijn veel opvallende versieringen in de gevel zoals in de timpanen / frontons die de gevel dramatisch / imponerend maken.
- Er is vrij veel reliëf / geleding in de gevel, daardoor zijn er sterke licht-donkercontrasten. Die maken dat de gevel ruimtelijk / imponerend lijkt.
- De deur boven de trappartij is (relatief) hoog, waardoor deze voornaam / imponerend lijkt.

per juist aspect

1

2 maximumscore 2

twee van de volgende:

- In de verhoogde koepel kunnen ramen worden geplaatst die zorgen voor meer (dag)licht in de kerk (waardoor de ruimte opener lijkt en kunst beter zichtbaar wordt).
- In de verhoogde koepel kunnen ramen en/of zuilen geplaatst worden waardoor de kerk een verticaal accent krijgt en/of slanker lijkt (minder zwaar).
- De verhoogde koepel zorgt ervoor dat (een bepaald gedeelte van) het interieur veel hoger wordt en/of indrukwekkender lijkt.
- De verhoogde koepel zorgt ervoor dat (een bepaald gedeelte van) het interieur een hemels / zwevend effect krijgt.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (ordening / compositie) Door de steeds kleiner wordende cirkels wordt de blik naar de hemelopening gestuurd. – (licht-donker / leeg-vol) Door het contrast tussen het witte / lege centrum en de omgeving die vol met figuren en/of donkerder is, wordt de blik naar het midden (de hemelopening) gestuurd. – (compositielijnen) Door de compositielijnen langs armen en benen (kijkrichtingen) wordt de blik naar het midden (de hemelopening) gestuurd. – (perspectief / repoussoirs) Via grote figuren onderaan/op de voorgrond wordt de blik via steeds kleiner wordende figuren naar het midden (de hemelopening) gestuurd. – (perspectief / verkort) De figuren zijn vrijwel allemaal verkort en/of van onderen weergegeven, waardoor de blik via de onderste figuren naar boven / de hemelopening wordt gestuurd. 	
	per juiste manier	1
4	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De half knielende houding van Jozef, alsof hij 'stilhangt' / in de aankomende / neerdalende beweging gestopt is, draagt bij aan het gevoel van verrassing. – De licht naar voren gebogen houding van Jozef met uitgestoken arm / open hand en naar voren reikend hoofd draagt bij aan het gevoel van verrassing. – De houding met wijd open / gespreide armen (en handen) draagt bij aan het gevoel van verrassing. – De houding van Jozef in een opbollende mantel / draperie (die nog niet om het lichaam is gevallen en duidt op aankomst) draagt bij aan het gevoel van verrassing. 	
	per juist antwoord	1
5	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een dergelijke levensechte beeldengroep maakte veel indruk op de gelovigen / betrok de gelovigen bij en/of overtuigde gelovigen van het Bijbelse verhaal • De katholieke kerk wilde met dit soort kunst de gelovigen voor zich winnen / haar macht en aanzien vergroten (als reactie op de reformatie) 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):

- Ja, want het straatbeeld is met al die verschillende gevels veel gevarieerder geworden.
- Ja, want elke inwoner heeft nu een woning in een persoonlijke stijl.
- Nee, want FAT heeft woningen / gevels ontworpen die vooral iets van hun eigen visie laten zien en niet iets van de smaak / wensen van de bewoners.
- Nee, want de gevels mogen dan wel meer variatie tonen en/of huislijker en persoonlijker lijken, achter de gevel zijn de huizen identiek / hetzelfde vormgegeven (facadearchitectuur).

Man en vrouw

10 maximumscore 2

De man en de vrouw (twee van de volgende):

- dragen dure kleding van kostbare stoffen (molensteenkragen, kant, zijde, brokaten lijfje).
- poseren formeel / staan kaarsrecht (met hand in de zij).
- hebben een fiere / trotse / zelfbewuste blik (ze zijn zich ervan bewust dat ze bekeken worden).
- laten zich van top tot teen / in volle lengte afbeelden (waarmee ze laten zien dat ze zich zo'n dure opdracht kunnen permitteren).
- laten zich afbeelden in een interieur of hal met een 'klassiek' omlijste en bewerkte deur (een voorname omgeving).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (portret) In Nederland was (door bloeiende handel en economie) een rijke burgerij opgekomen, die zich graag liet portretteren en daartoe opdrachten verstrekte aan schilders • (divers aanbod) In Nederland was een vrije markt ontstaan waar kunst werd aangeboden en verkocht: er werden veel schilderijen verhandeld en kunstenaars specialiseerden zich in verschillende genres, zoals stillevens of landschappen • (divers aanbod) Naast portretkunst waren ook andere genres zoals stillevens en landschappen in trek, vooral die genres waarin de burgerij zichzelf / het eigen leven kon herkennen en daardoor werd het aanbod groot en divers / ontstonden specialisaties op verschillende gebieden 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Ook goed is als bij 'divers aanbod' als reden wordt gegeven dat er als gevolg van het protestantisme meer vraag was naar schilderijen met een moraliserende betekenis, zoals stillevens met vanitassymboliek.</i></p>	
12	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <p>De man en de vrouw zijn op elkaar gericht (en lijken zich niet bewust van de beschouwer), waarbij de man de vrouw omarmt / de vrouw teder aanraakt / zich naar de vrouw toe buigt, terwijl haar vingers op zijn hand rusten.</p>	
13	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (compositie) Het paar vormt een (centrale) driehoek met hun hoofden dicht bijeen. / Het paar vult het vlak in een driehoekscompositie, met hun hoofden dicht bijeen. – (compositie) De gebogen compositielijnen langs de contouren van de armen kruisen elkaar op de borst van de vrouw. – (licht/donker) Het paar licht op tegen een donkere achtergrond, waardoor hun gezichten / gebaren worden benadrukt. / Het clair-obscur geeft de voorstelling meer dramatiek (die gericht is op intimiteit). – (kleur) De kleuren ('goud' en rood) zijn warm/gloeiend en/of lichten 'vurig' op uit het donker (en verbinden het paar). 	
	<p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Pasteus verfgebruik (al dan niet met paletmes opgebracht), waardoor reliëf ontstaat: de mouw van de man krijgt daardoor extra ruimtelijkheid en/of lijkt van glanzend, zwaar materiaal te zijn.
- Sommige delen zijn dunner/transparanter geschilderd dan andere, waardoor een andere stofuitdrukking ontstaat: doorzichtige stof tegenover dikkere, zwaardere kleding.
- De huidskleur is niet door-en-door gemengd. / De huidskleur is opgebouwd uit (verfstreken van) verschillende mengkleuren: het effect is dat van 'levend' vlees en bloed.
- Toetsen van opgehoogde verf suggereren extra glimlichten / schittering, onder meer in de sieraden.
- Het in grove / grote streken aanbrengen van de kleuren ('goud' en rood) in de jurk van de vrouw / in de mantel van de man: hierdoor wordt (slechts) een impressie van het kledingstuk gegeven (dit vormt een contrast met de meer precieze / gedetailleerde weergave van het centrale deel van de voorstelling waarop de nadruk ligt).

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als ook een juist effect genoemd wordt bij de juiste manier van schilderen 1 scorepunt toekennen.

15 maximumscore 1

een van de volgende:

- De man en vrouw vallen samen binnen één contour / vormen samen een organische vorm (en die gesloten contour versterkt de eenheid).
- De man en vrouw worden samen omsloten door een goudkleurig vlak (waardoor ze als één geheel afsteken tegen de achtergrond).
- De man en vrouw bestaan voor het grootste deel uit een (goudkleurig) vlak met decoratieve motieven, waardoor niet goed te zien is waar de een begint en de ander eindigt / waardoor ze een geheel lijken.

16 maximumscore 2

Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- De (mantel van de) man is versierd met rechthoekige vormen in vooral donkere kleuren, waardoor het clichébeeld van mannelijke kracht wordt versterkt 1
- De figuur van de vrouw is versierd met ronde vormen (die op bloemen lijken) in bonte kleuren (rood, blauw en groen), waardoor het clichébeeld van zacht en vrouwelijk wordt versterkt 1

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sierlijke / vloeiende / gebogen lijnen of contouren – vlakke vormen (zonder veel schaduw) / ontkennen van diepte – aandacht voor decoratieve patronen – dure/rijke/exclusieve materialen als goudverf – voorkeur voor organische vormen – bloemmotieven 	
	per juist kenmerk	1
18	<p>maximumscore 2</p> <p>Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De voorstelling van een intiem dansend paar / een liefdespaar en een derde persoon (een vrouw) op de achtergrond die hen bekijkt, doet denken aan een spannend moment in een film • Een dergelijke spannende / filmische voorstelling prikkelt de nieuwsgierigheid / fantasie / romantische gevoelens en verleidt zo tot aankoop 	1 1
19	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het werk was figuratief in een tijd dat abstracte en/of (abstract-) expressionistische kunst toonaangevend was. – Het werk was illustratief of verhalend en/of ging over banale onderwerpen en was daarom niet serieus genoeg om tot de 'hoge' kunst gerekend te worden. – Het (meeste) werk was ontworpen als boekomslog en viel om die reden onder de toegepaste kunst of vormgeving in plaats van onder autonome (hoge) kunst. – Het werk was bedoeld om (een massapubliek) te behagen / een clichébeeld te bevestigen en dat was niet meteen het doel van de 'hoge' kunst. 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Woest aantrekkelijk

20 maximumscore 3

drie van de volgende voorbeelden:

- palmbomen (op de achtergrond) en/of het woestijnlandschap
- de (felgekleurde) oosterse kleding/hoofddeksels/tulbanden van de ruiters
- de figuren met lendendoek op de grond (slaven, mythische figuren)
- het pantervel waarop de ruiter links zit
- (het type wapens): de (gedecoreerde) koker met pijlen en/of de speren

per juist voorbeeld

1

21 maximumscore 3

drie van de volgende aspecten:

- De mannen te paard heffen hun speren / de mannen stoten met speren toe.
- De mannen op de grond worden vertrapt door het nijlpaard en de krokodil.
- Het nijlpaard en de krokodil proberen met alle macht aan hun belagers te ontkomen / bijten van zich af.
- De jachthonden vallen aan / springen op naar het nijlpaard.
- De paarden steigeren (alle drie).
- Alle spieren van de mannen (op de grond) zijn gespannen / de lichamen van de ruiters zijn gespannen (met geheven armen).

per juist aspect

1

22 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

- De (iets versprongen) schuine / diagonale lijnen van gestrekte armen en/of speren en/of langgerekte honden zijn allemaal (concentrisch) gericht op het centrum (het nijlpaard) 1
- en daardoor ontstaat een draaiende / kolkende beweging rond dit centrum (dynamiek) 1

of

- De gebogen vormen / s-lijnen van de krokodil en/of de paarden en/of de mannen te paard en/of de lichamen van de mannen op de grond suggereren al beweging en zijn gericht op het centrum (concentrisch) van de voorstelling 1
- en daardoor ontstaat er een draaiende / kolkende beweging rond het centrum 1

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 3	
	Een goed antwoord van een ongewone combinatie gelet op	
	<ul style="list-style-type: none"> • kleur bevat (een van de volgende): 	1
	<ul style="list-style-type: none"> – een voorbeeld van een model met twee kledingstukken in extreem felle kleuren roze / geel / groen / oranje. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – een voorbeeld van een model met kledingstukken in complementaire kleuren (bijvoorbeeld felroze jasje op knalgroene broek). 	
	<ul style="list-style-type: none"> • motief bevat (een van de volgende): 	1
	<ul style="list-style-type: none"> – een voorbeeld van een model met een kledingstuk waarop een warmtemotief is geprint. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – een voorbeeld van een model met een kledingstuk met een 'kindertekening' / stripfiguren. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – een voorbeeld van een model met kledingstukken met totemfiguren / Afrikaanse motieven, strepen en/of vlekken. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • accessoires bevat een voorbeeld van een model met een masker en/of 	
	<ul style="list-style-type: none"> hoofddekseel waarvan de functie niet past bij de kleding (zoals het 	
	<ul style="list-style-type: none"> gasmasker en/of het Afrikaanse masker en/of de cowboyhoed bij de 	
	<ul style="list-style-type: none"> feestkleding) 	1
	24 maximumscore 2	
	De indruk van wilde ridders of strijders ontstaat doordat (twee van de	
	volgende):	
	<ul style="list-style-type: none"> – (de compositie) de modellen als één front op je af komen / in slagorde opgesteld staan. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – (houding) de modellen sterk naar voren stappen / wilde armgebaren (met vuisten) maken / een (uitdaginge of speelse) vechthouding aannemen. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – (kostuums) de modellen uniformen dragen zoals je die bijvoorbeeld in games ziet. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – (accessoires) de modellen een dreigende hoofdtooi (met ogen of een kop erop) dragen / maskers dragen / een gasmasker dragen. 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 2

Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- De dragers van Van Beirendoncks mode worden aangespoord zich te bevrijden van de regels van alledag / van de sociale druk om gewoon te doen en/of zoals iedereen te zijn (conformereren) 1
- De mode draagt daaraan bij door (een van de volgende): 1
 - zo kleurrijk / uitdagend te zijn dat je opvalt / anders bent.
 - dat je met deze opvallende mode je anders gedraagt (vrolijk, stoer, uitdagend).
 - dat je uitkomt voor je eigen identiteit / seksuele geaardheid (bij deze ontwerpen spelen genderverschillen geen rol).

26 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):

- Ja, want door een gevoelig / serieus onderwerp op spectaculaire (kleurrijke) wijze te brengen, hebben mensen er meer aandacht voor / stimuleer je mensen om erover na te denken.
- Ja, want deze spectaculaire mode is heel aantrekkelijk / positief voor jongeren en dat is juist het publiek voor wie deze gevoelige / serieuze onderwerpen anders te saai zijn.
- Ja, want mode (op de catwalk) vertelt vaak een verhaal (van een beroemde ontwerper) en daarmee krijgt het meer aandacht.
- Ja, want met deze spectaculaire mode draag je je eigen identiteit uit / laat je goed je eigen mening zien.
- Nee, want die enorm spectaculaire mode zie je alleen maar op de catwalk / in het museum (komt niet op straat) en zo krijgt het gevoelige / serieuze onderwerp niet/nauwelijks aandacht (of alleen bij een selecte groep).
- Nee, door spectaculaire mode haal je de aandacht juist weg van het gevoelige / serieuze onderwerp (je ziet enkel nog het oppervlakkige spektakel).
- Nee, door een gevoelig / serieus onderwerp op spectaculaire wijze te brengen, nemen mensen je niet serieus (de indruk kan ontstaan dat de onderwerpen juist belachelijk gemaakt worden).
- Nee, want mode is oppervlakkig / dient alleen om trendy te zijn / het uiterlijk te verfraaien (het gaat niet om de inhoud).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Borden en schotels

27 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De kikker is in een (wapen)schild geplaatst, en een (wapen)schild hoort bij adel / een voorname status.
- De kikker is opgenomen in een soort lauwerkrans / een krans van bladeren die de rand van het bord siert. En een lauwerkrans hoort bij macht / een voorname status.
- De kikker staat centraal in de decoratieve rand en die centrale plek benadrukt de bijzondere / voorname status van het (kikker)gebied waar het paleis staat (waartoe het servies behoort).

per juist antwoord

1

28 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (efficiënt) Het is ondoenlijk om voor zo'n duizenddelig servies zo veel originele voorstellingen te ontwerpen, om die reden werden bestaande voorstellingen uit de kunst gekopieerd.
- (status) De autonome (landschap)schilderkunst had een veel hogere status dan decoratieve kunst (zoals serviesgoed). Door voorbeelden van schilderkunst te gebruiken verhoog je de status van het servies (een schilderij op een bord).
- (inhoud) De voorstellingen op het servies, bekend van de kunstgeschiedenis, dienden als conversatiestukken (onderwerpen die de moeite waard waren om over te praten).

per juist antwoord

1

29 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Een bord / schotel is ovaal / rond net zoals veel meertjes ovaal / rond zijn.
- Een bord / schotel heeft vaak een dieper / verdiept deel waarin eten zoals soep en vis ligt, net zoals een meertje verdiept ligt en water en vis bevat.
- Een bord / schotel heeft een rand, zoals een meertje een oever heeft waarop planten groeien en/of reptielen kruipen.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
30	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De grote vis in het midden van het bord eet een kleine vis op. – De planten / mossen zijn deels verdord (en niet puntgaaf en lieflijk voorgesteld). – De ondergrond / basis is grauw en ruw als klei / modder (zoals bij een echt meertje). – De planten (mossen, varens) en dieren (vissen, slangen, kikkers) zijn de minder aantrekkelijke / alledaagse soorten (en niet de mooiste, bijzondere of exclusieve soorten). 	
	per juist aspect	1
31	<p>maximumscore 1</p> <p>een van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (escapisme) Het onderwerp ‘wilde natuur’ staat voor het verlangen naar de natuur, weg uit de stad die door fabrieken is vervuild (industrialisatie). – (ambachtelijk / kwaliteit) Het onderwerp ‘wilde natuur’ past goed bij servies dat handgemaakt is / door een ambachtsman gemaakt is, en dat is veel persoonlijker / expressiever / unieker dan de serieproducten van de fabriek. 	
32	<p>maximumscore 1</p> <p>een van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het glazuur beschermt het voorwerp tegen invloeden van buiten (vuil, zuren). – Het glazuur maakt de keramiek harder / steviger (en daarmee duurzamer). 	
33	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Door verschillende kleuren groen, geel en/of bruin glazuur lijken sommige blaadjes fris, en andere verdord. – Doordat het glazuur afwisselend dik en dun (transparant) is aangebracht wordt de ruimtelijkheid (nerven, vouwen, bollingen) van de blaadjes versterkt. – Door plaatselijk dikke druppels groen en/of geel lijken er aangetaste plekken / kneuzingen in de blaadjes te zitten. 	
	per juist antwoord	1

Bronvermeldingen

- afbeelding 1 François Mansart, Val-de-Grace, 1667, Parijs,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9c/The_Val-de-Grace.jpg,
 laatst geraadpleegd op 17 oktober 2017
- afbeelding 2 Pierre Mignard, *De glorie van de gezegenden*, 1667, Val-de-Grace, Parijs,
[https://en.wikipedia.org/wiki/Val-de-Gr%C3%A2ce_\(church\)#/media/File:Coupole_Val-de-Grace_fresque_Pierre_Mignard.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Val-de-Gr%C3%A2ce_(church)#/media/File:Coupole_Val-de-Grace_fresque_Pierre_Mignard.jpg)
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2a/Altar_in_the_church_of_Val-de-Gr%C3%A2ce%2C_Paris_5th_003.JPG
- afbeelding 3, 4 Michel Anguier, *De geboorte van Christus*, 1667, Val-de-Grace, Parijs
- afbeelding 5, 6, 7 FAT, sociale huisvesting op Islington Square, 2006, New Islington, Manchester,
http://www.fashionarchitecturetaste.com/2006/11/islington_square_1.html, laatst
 geraadpleegd op 17 oktober 2017,
<http://www.uncubemagazine.com/sixcms/media.php/1323/170%20Islington%20UK.jpg>, laatst geraadpleegd op 17 oktober 2017,
https://www.architectsjournal.co.uk/pictures/2000x2000fit/0/2/8/1424028_IMG_7374.jpg, laatst geraadpleegd op 17 oktober 2017
- afbeelding 8, 9 Rembrandt van Rijn, *Het joodse bruidje*, 1665, collectie Rijksmuseum Amsterdam,
https://nl.wikipedia.org/wiki/Het_Joodse_Bruidje#/media/File:Rembrandt_Harmensz._van_Rijn_-_Portret_van_een_paar_als_oudtestamentische_figuren,_genaamd_%27Het_Joodse_bruidje%27_-_Google_Art_Project.jpg, laatst
 geraadpleegd 17 oktober 2017
- afbeelding 10 Gustav Klimt, *De kus*, 1907-1908, collectie Österreichische Galerie Belvedere, Wenen,
[https://nl.wikipedia.org/wiki/De_kus_\(Klimt\)#/media/File:Klimt_-_Der_Kuss.jpeg](https://nl.wikipedia.org/wiki/De_kus_(Klimt)#/media/File:Klimt_-_Der_Kuss.jpeg),
 laatst geraadpleegd op 17 oktober 2017
- afbeelding 11 James Avati, *No Star is Lost*, 1950,
<http://www.cubra.nl/avati/jamesavatiappointmentsamarra.htm>
- afbeelding 12 omslag van John O'Hara, *Appointment in Samarra*, A Signet book,
https://c1.staticflickr.com/8/7116/7624943304_c23c5b8542_b.jpg, laatst
 geraadpleegd op 19 oktober 2017
- afbeelding 13 Peter Paul Rubens, *Jacht op krokodil en nijlpaard*, 1616, collectie Alte Pinakothek,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_Paul_Rubens_083.jpg, laatst
 geradpleegd op 19 oktober 2017
- afbeelding 14 Walter van Beirendonck, zaaloverzicht van *Dream the world awake*, 2011, Momu Antwerpen, <http://waltervanbeirendonck.momu.be/nl/showstudio.php>,
 laatst geraadpleegd op 19 oktober 2017

- afbeelding 15 Nick Knight, *Walters Wild Knights*, 2011,
<http://waltervanbeirendonck.momu.be/nl/showstudio.php>, laatst geraadpleegd op 19 oktober 2017
- afbeelding 16 dinerbord uit het Groene kikkerservies van Catharina de Grote, 1770
- afbeelding 17, 18 Charles Jean Avisseau, bord van aardewerk, 1853,
<http://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2016/mobilier-objets-art-18-19-siecles-pf1601/lot.415.html>
- afbeelding 19, 20, 21 CTRLZAK, *Hybrid Collection for Seletti*, 2011-2015,
<http://www.ctrlzak.com/projects/Hybrid>, laatst geraadpleegd 19 oktober 2017
- figuur 1 Giacomo Barozzi di Vignola en Giacomo della Porta, Il Gesù, 1584, Rome,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Il_Gesu.jpg, laatst geraadpleegd op 17 oktober 2017
- figuur 2 tekening van verhoogde koepel
- figuur 3 François Mansart, zijaanzicht van Val-de-Grace, 1667, Parijs
https://fr.wikipedia.org/wiki/%C3%89glise_Notre-Dame_du_Val-de-Gr%C3%A2ce#/media/File:02_Val-de-Gr%C3%A2ce.jpg, laatst geraadpleegd op 19 oktober 2017
- figuur 4 Val-de-Grace, Parijs, isometrische projectie,
http://www.larousse.fr/encyclopedie/data/images/1001241-Chapelle_du_Val-de-Gr%C3%A2ce_Paris.jpg, laatst geraadpleegd op 19 oktober 2017
- figuur 5 FAT, interieurimpressie, 2006,
<http://www.fashionarchitecturetaste.com/archives/WP-belwo.html>, laatst geraadpleegd op 19 oktober 2017
- figuur 6 Walter Gropius, Törten, 1928 Dessau, <http://www.bauhaus-dessau.de/de/architektur/bauhausbauten/siedlung-dessau-toerten.html>, laatst geraadpleegd op 17 oktober 2017
- figuur 7 Pieter Codde, *Portret van een echtpaar*, 1634, collectie Mauritshuis, Den Haag
- figuur 8 Walter van Beirendonck, *Stop racism*, collectie najaar 2014,
<http://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2014-menswear/walter-van-beirendonck/slideshow/collection#3>, laatst geraadpleegd op 19 oktober 2017

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.